

Gestiunea dezastruoasă a subiectului gaze de șist, depotrivă de către Guvern și de Chevron, riscă să compromită definitiv tema în România – sau să lase teren liber unor noi băieți deștepți, crede EFOR

Răscoala anti-fracking

și 5 lucruri pe care nu le știați despre gazele de șist

Riscul cel mai mare cu gazele de șist e ca lucrurile să derapeze exact în direcția pe care o vedem zilele acestea:

- În Piața Universității, revoluție Flower Power contra unui proiect punctual;
- În Moldova, protest local al proprietarilor speriați că li se otrăvesc fântânile și li se cutremură ogoarele;
- În lege, un vid de reglementare a gazelor de șist; nimeni nu știe dacă nu cumva băieți deștepți nu fac explorări deja, fără să avem noi habar.

Nu-i nici o bucurie să constatăm ca EFOR a avut dreptate luna trecută când a prezis¹ că lipsa de transparență și credibilitate a guvernului, plus gafele de comunicare ale marilor investitori în industria extractivă, vor escalada miza și radicalismul protestelor anti-RMGC. Că subiectul a virat către exploatarea gazelor de șist era perfect previzibil – de către oricine atcineva în afară de autorități și Chevron, se pare. Despre aderarea guvernului român și a industriei la standardele EITI (*Extractive Industries Transparency Initiative*²) ca dovadă de bunăvoință și transparență nici vorbă

¹ *Ieșirea din duplicitate*. Pol Brief 24, EFOR, <http://expertforum.ro/duplicitate>

² Vezi <http://eiti.org/eiti>

nu poate fi, se pare. Presa bleagă, luată în delegații oficiale, nu știe să întrebe așa ceva nici pe premier, nici pe șeful Chevron. Ca atare discuția publică rămâne șchioapă, superficială, cu o grămadă de teme esențiale care se pierd.

1. În principiu, n-ar fi rău să găsim gaze de șist, iar exploatarea lor ar fi și în avantajul nostru, al consumatorilor români.

Rezervele noastre de gaz convențional mai ajung pentru vreo 10 ani, epuizându-se treptat. În anii următori vom depinde și mai mult de Gazprom, iar interconectările prin care am avea acces la alte surse merg foarte încet. Cu cât apar mai mulți jucători în piață în regiunea noastră și cu cât găsim resurse mai diversificate, cu atât va fi competiție mai mare și vom avea prețuri mai mici, comparativ cu alternativa monopolului Gazprom.

Cât va fi prețul în viitor?

Nu știm, deoarece nu știm ce rezerve avem, ce cerere va fi în condiții de piață, cât de diversificată va fi oferta. Știm sigur că prețul va fi peste nivelul artificial de scăzut și nesustenabil de azi, nivel ce oricum nu va putea fi păstrat; însă mai mic decât ar fi în condiții de lipsă de concurență a furnizorilor.

Tot așa, nu vom avea curând un "preț european pentru gaz" – o iluzie pioasă a eurofililor neinformați. În următorii 20-30 de ani, gazul exploatat într-un areal rămâne în piețele regionale pentru că nu se poate transporta chiar așa ușor. Astăzi, prețurile la gaz sunt mai mici în piețele competitive (ex. UK, Olanda) față de țările în care există o singură sursă de gaze și/sau contracte cu clauze rigide, non-concurențiale, ca indexarea cu prețul

petrolului (Germania, Polonia³). Deci, e bine măcar să aflăm cum stăm cu rezervele de gaze de șist, ca și cu cele din Marea Neagră, însă nu cu orice risc de mediu. Ne trebuie reglementări clare și reglementatori "cu dinți".

2. Deocamdată discutăm de EXPLORARE, nu EXPLOATARE, un lucru care se cam pierde din vedere în vâltoarea momentului. Este foarte posibil, dacă nu probabil, să se găsească mult mai puțin gaz de șist exploatabil economic decât se caută; iar estimările de gaz de șist în România, acelea ale IEA 2013, de "suficiente pentru a acoperi consumul pe 100 de ani", sunt probabil mult supraevaluate. În Polonia, de pildă, estimările s-au revizuit la 1/15 din cât se aproximase inițial. În orice caz, chiar dacă se găsește gaz în lunile acestea, chiar dacă rezervele ar fi importante, **despre EXPLOATARE**

discutăm cel devreme

prin 2018. Până atunci piața de gaz din România sigur nu va fi liberalizată și atunci nu va fi profitabilă exploatarea gazelor de șist, care sunt costisitoare. Apoi, explorare, chiar cu fracking, înseamnă un puț acolo unde exploatare

înseamnă 1000. Dacă prin America s-a găsit că 1/1000 din puțurile de fracking au avut incidente de mediu, putem să ne dăm seama cam care e ordinul de mărime pentru risc, în explorare și exploatare.

Mai mult, scandalul de la Pungești e în jurul unui puț de explorare în care se folosește tehnologie convențională! Chevron are avizele de forare, certificate de urbanism și autorizații de mediu pentru un puț de forare vertical,

Halucinant: răzmerița de la Pungești e în jurul unui puț de explorare cu tehnologie convențională, fără fracking! O eroare tipică de comunicare și/sau informare publică

³ Din 2009 încoace, prețul de import în Germania a fost sistematic mai mare decât în UK, cu 15-75% (BP Outlook 2013)

cu tehnologie convențională, fără fracking și fără exproprieri. Dacă nici atâtă lucru nu au fost în stare să comunice în public la vreme, ce să ne mai mirăm că opacitatea e totală față de subiectul standardelor de transparență EITI (pe care EFOR s-a angajat să le redacteze gratuit sub formă de Acord de parteneriat între companii și guvern). Că a apărut acest scandal la Pungești-Vaslui, e o dovadă în plus că...

3. ... și guvernul, și Chevron trebuie să înceteze să-i mai trateze pe oameni ca pe proști și masă de manevră. E de datorita amândurora să contribuie la o informare corectă și să explice publicului ce fac. E absolut legitimă îngrijorarea publicului că statul român e incapabil să respecte interesul public și să aplice reguli stricte de mediu, dacă vom ajunge să folosim vreodată *fracking* în România. Dar asta nu se va întâmpla cu incompetenții cocoțați în fruntea autorităților publice, reglementatori, autorități centrale și locale și clientela lor de partid. Chiar e mai probabil ca oamenii din stradă, la Pungești sau în București, să fie mai inteligenți decât politicienii care îi reprezintă și pe care îi votează. E absolut legitimă îngrijorarea publicului cătă vreme nu există niciun studiu pe România, nicio notă de fundamentare clară pentru o politică de oricare ar fi ea, nu s-a făcut nicio consultare adevărată, adică informată, nu cu emoții pro și contra.

Nici oamenii relativ informați nu știu că explorarea de la Pungești va fi cu tehnologie clasică, și că nu se pune problema vreunei exproprieri în viitorul apropiat – ceea ce spune tot despre calitatea mass media și a dezbaterii publice la noi. În plus, oamenii se tem că poate

ne trezim și aici cu vreo lege de exproprieri făcute de privați, după precedentul legii cu dedicație pentru Roșia Montană. În plus, dacă se ajunge la exploatare, spre deosebire de SUA, localnicii nu se aleg cu mare lucru din resursa exploatată de sub proprietatea lor, ci doar cu deranjul, dacă nu se negociază niște sume adecvate; iar localnicii au tot dreptul să se opună și pot bloca explorarea sau exploatarea, după cum s-a văzut.

Nu e de mirare că există opoziție locală la proiect. Trebuie discutat și ce resurse, din redevențe sau alte impozite speciale, sau despăgubiri pentru deranjul vizual sau traficul crescut, merg spre comunitățile locale, în eventualitatea în care se descoperă gaz de șist și se va exploata vreodată. Cel mai simplu, se poate lua ca model legea din Polonia, înființând un fond

După model polonez, veniturile publice din exploatare trebuie partajate de guvern cu bugetul local respectiv, pentru ca localnicii să aibă și beneficii predictibile, nu doar costuri de mediu

național din care se alimentează prin partajare bugetele localităților care vor găzdui perimetre de exploatare în viitor. Primarii români sunt deja familiari cu ideea de venituri partajate – așa funcționează

acum impozitul pe venitul global (IVG) – ar înțelege imediat beneficiile și le-ar putea explica oamenilor. Fără asta, dacă guvernul central vrea să păstreze singur beneficiile (redevența) și să transfere local doar costurile, opoziția va continua.

4. Dacă detaliile despre explorarea de la Pungești nu sunt foarte clare publicului, viteza cu care s-au dat avizele de mediu și s-au transformat avizele negative la nivel local în aprobări e suspectă. Suspectă este și atitudinea primarilor care anul trecut se gândeau la referendumuri contra gazelor de șist și astăzi sunt mari susținători ai ideii; ca să nu mai discutăm despre explicațiile absurde pentru întoarcerea cu 180 de

grade, ca a primarului din Bârlad (“Eu confundam în mintea mea Chevron cu Chevrolet”). EFOR este convins că forța argumentelor care au convins reglementatorii și autoritățile să se răzgândească va funcționa la fel de bine și la nivelul publicului larg – de aceea propunem fondul de partajare a redevenței în mod transparent, cu bugetul local, iar nu pe sub masă cu diverse bugete de familie.

5. Azi, în legislația românească nu există nicio prevedere specială pentru gaze de șist. Termenul ca atare nu există în lege iar contractele de concesiune sunt pe teren, pe care se poate exploata ORICE RESURSĂ LA ORICE ADÂNCIME, în baza aceluiași acord petrolier, dacă se obțin celelalte avize (autorizația de forare de la ANRM, certificat de urbanism, autorizații de construcție și acord de mediu). Licența este aceeași: dacă o am pe terenul X și am luat-o pt gaze, dar descopăr și ape minerale, am drept de explorare / dezvoltare / exploatare și pentru ele (exemplul e real).

Deci orice companie care are acord petrolier (OMV-Petrom, Romgaz etc.) poate să exploreze și după gaz de șist

dacă obține celelalte avize; în România nu există niciun fel de reglementări specifice pentru gazele de șist. “Vina” lui Chevron e că sunt primii care au recunoscut că-i interesează gazele de șist. Mai bine ne-am preocupa să discutăm serios, în următorii ani, ce reglementări speciale necesită această resursă, pentru că ce nu se poate face oficial, se va face neoficial.

Altminteri ne va prinde 2018 tot ca azi, unii cu revoluția, ceilalți cu autorizațiile primite ca și când gazul de șist n-ar avea niciun alt risc față de resursele convenționale, sau decât apa carbogazoasă. Sau, mai rău, riscăm să dăm aiurea vreun moratoriu pe gazele de șist, fără o analiză serioasă, din simplă panică după vreun scandal monstru ca la Pungești, cu consecințe pe termen lung asupra securității energetice a României.

Otilia Nuțu și **Sorin Ioniță** sunt analiști de politici publice ai

Aurel Vlaicu 87, ap. 3
Sector 2, București
www.expertforum.ro